

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—, Za članstvo izvod Din 1.—.

Oglasi po ceniku.

Telefon šte. 3478.

Velik dan strokovnih organizacij.

V nedeljo, 20. septembra 1931, se je v Ljubljani vršil kongres strokovnih organizacij amsterdamskega pravca, včlanjenih v Strokovni komisiji za Slovenijo kot pokrajinskem odboru URSSJ-a.

Bil je to po Ujedinjenju drugi redni kongres, ki je imel nalogo poudariti nujno potrebo strnjene in enotnega delovanja strokovnih organizacij amsterdamskega pravca, in vse prepire, spore in poskuse cepitve z vso odločnostjo preprečiti in likvidirati. In s tem bi obenem postal strokovni pokret utrjen, ojačen in reprezentativen. Z njim, s tako strnjeno in ojačanim strokovnim pokretom, bi bil kapitalizem prisiljen računati in delavstvo bi čutilo to moč svojega pokreta v izboljšanju svojega položaja v vseh smereh. Zato pa je tudi vprašanje likvidacije sporov na jugu pereča zadeva vsega organiziranega delavstva, ki je na kongresu v nedeljo povedalo jasno in odločno, da se mora prenehati z vsimi nesorazumevanji in sklenilo kongresu URSSJ-a, ki zboruje v Zagrebu dne 26. in 27. septembra t. l., podati svoje nasvete in apele.

Na kongresu je bilo 42 delegatov, ki so zastopali 9804 člane, in sicer USZJ 11 delegatov, SMRJ 9, Splošno delavsko zvezo 7, Zvezo rudarjev 4, Savez privat. nameštenika 3, Lesne delavce 2, Živilce 2, Oblačilne delavce 1, Monopolce 1, Strojnike 1, Natakarije 1. Kot zastopnik centrale URSSJ je bil s. Krekič iz Beograda, Pokrajinskega odbora URSSJ iz Sarajeva s. Jakšić, Centrale ORSJ iz Zagreba s. Haramina, centrale SMRJ iz Beograda s. Vrankar, zastopnik Del. zbornice v Ljubljani s. Cobal, zastopnika delavskega tiska ss. Eržen in Jelen iz Maribora, Zveze gospodarskih zadrug s. Cvetko Kristan, Zveze delavskih žen in deklet s. Brezarjeva, zastopnik del. kult. zveze »Svoboda« ss. dr. Jelenc in Stukelj, Cankarjeve družbe s. Češnik, kluba Delavske zbornice s. Svetek, nadalje sodruzi: Golouh, Čeh in drugi.

Predsednik s. Jernejčič je otvoril kongres s kratkim nagovorom, imenoval za zapisnikarja ss. Vuka in Novaka, nakar se je izvolila verifikacijska komisija iz sodrugov: Jerama iz Jesenic, Arha iz Zagorja, Kellnerja iz Hrastnika, Bibiča iz Maribora in Mlinarja iz Ljubljane.

Sledili so pozdravi zastopnikov URSSJ, Svobode, Del. zbornice, delavskih zadrug, Cankarjeve družbe, Zveze delavskih žen in deklet in centrale SMRJ.

Tajniško in blagajniško poročilo je bilo že izdano vsem delegatom 14 dni pred kongresom tako, da je referent, tajnik s. Stanko, samo še na kratko poročal o vsem. Danes zboruje na tem kongresu po svojih delegatih 12 strokovnih zvez s 107 podružnicami, ki štejejo 9804 članov. Strokovna komisija je poleg drugih akcij vodila akcije za vaje in njih zaščito, akcije za starostno zavarovanje in proti poslabšanju socialne zakonodaje sploh, akcije za volitve delavskih zaupnikov, akcije za brezposelne, akcije za osemurnik, akcije za stanovanjsko zaščito itd. Udeleževala se je raznih anket v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, ki jih je sklicala Delavska zbornica in ministrstva, posebno o odpiranju in zapiranju trgov in obratov ter za socialno zakonodajo. Podpirala in udeleževala se je pri delavskem kulturnem in združnem gibanju.

Poverjeniki Cankarjeve družbe!

Najpozneje do 5. oktobra t. l. odračunajte in pošljite bloke. Knjige se bodo potem začele razpošiljati. Sporočite, kdor še ni, koliko garnitur knjig Vam naj še pošljemo poleg knjig, naznačenih v blokih!

Letošnje knjige bodo v resnici krasne.

Kongresni dnevi v Zagrebu.

Kakor smo že v prejšnjih številkah objavili, se VRŠI 27. IN 28. SEPTEMBRA V ZAGREBU KONGRES »Ujedinjenega Radniškega Sindikalnega Saveza Jugoslavije« (URSSJ).

Kongres se bo vršil v beli dvorani Novinarskega doma, Perkovecova ulica št. 2.

SVEČANA OTVORITEV KONGRESA bo v nedeljo, 27. septembra 1931, v veliki dvorani bivšega Hrvatskega »Sokola«, Trg kralja Aleksandra št. 6 (poleg Narodnega kazališta) ob 10. uri dopoldne.

Na tem javnem zborovanju bodo poleg gostov v imenu Internacionalne sindikalne zveze govorili: sodrug LEON JOUHAUX (Zuo), član predsedstva Internacionale, o položaju razrednega delavskega sindikalnega pokreta po vsem svetu in sodrug: MERTENS iz Belgije, TAJERLE iz Čehoslovaške, SCHIFFERSTEIN iz Švice, TARNOW iz Nemčije, NATHANS iz Holandije, JOHANSEN iz Švedske in GAL iz Madjarske.

H kongresu spada tudi predkonferenca, na kateri se bo razpravljalo o spornih vprašanjih Orsa in Ursa in ki je bila že 18. septembra 1931. Na to konferenco so bili pozvani zastopniki Orsa in Ursa in tudi zastopniki grafičarjev, bančnih činovnikov in nameščencev. NAMEN JE, DA BI SE VSE ORGANIZACIJE AMSTERDAMSKEGA PRAVCA STRNILE V ENO VRHOVNO SINDIKALNO CENTRALO.

26. septembra t. l. pred samim kongresom je seja PARITETNE komisije za sporazum med Orsom in Ursom, kateri bo predsedoval s. Leon JOUHAUX v imenu Internacionale.

Na dan kongresa bo zvečer SKUPNA VEČERJA kongresnih delegatov in gostov. VEČERJE SE UDELEŽE TUDI DELAVSKA GLASBENA IN KULTURNA DRUŠTVA.

Dnevni red kongresa je bil že nekajkrat objavljen v »Delavcu«. Referenti so: JOVA JAKŠIČ iz Sarajeva, JURIJ STANKO iz Ljubljane, DUŠAN STOJILJKOVIČ iz Beograda, DJURA HADNADJEV iz Novega Sada, MARKO KURTINI iz Splita in VLADIMIR PFEIFER iz Zagreba.

KONGRESNI DNEVI DNE 27. IN 28. SO KONGRESNI DNEVI VSEGA RAZREDNO-ZAVEDNEGA DELAVSTVA, ORGANIZIRANEGA V STROKOVNIH ORGANIZACIJAH AMSTERDAMSKEGA PRAVCA CELE JUGOSLAVIJE IN NJEGA PROLETARSKI PRAZNIK. DRUŽNOST!

Nadzorni odbor je poročal, da je pregledal finančno stanje Strokovne komisije in našel vse v redu ter predlagal sedanji upravi absolutorij, ki je bil soglasno sprejet.

K debati se ni oglasil nikdo, ker je pismeno poročilo, izdano 14 dni pred kongresom, tako izčrpno, da ne potrebuje debate in pojasnil.

Nato so sledili referati s. Stanka o statutu URSS-a in reorganizaciji Strokovne komisije, referat s. Peteljane o socialnopolitičnih zahtevah in referat s. Uratnika o gospodarski politiki in položaju delavstva.

Na drugem mestu priobčujemo resolucije referatov, ki so bile sprejete po debati in spopolnitvah ter referat s. Uratnika.

Komisija, ki je bila ista kot za verifikacijo mandatov, je predlagala nov odbor, ki je bil soglasno sprejet. In sicer:

Izvršni odbor: Jernejčič, Stanko, Vrankar, Jakomin, Arh.

Nadzorstvo: Bricelj, Češnik, Ažman iz Jesenic.

Vsaka v Strokovni komisiji včlanjena organizacija pa delegira po enega svojega zastopnika in vsi ti tvorijo odbor Strokovne komisije.

Tako je potekel 20. september 1931 v polni resnosti in zrelem razpravljanju o problemih, ki delavstvo sedaj najbolj interesirajo. Delegati iz obratov in tovarn so zborovali in sklepali, njih žuljave roke in izkušnje so porok, da bo strokovno gibanje od sedaj naprej še močnejše, tesnejše in še bolj solidarno na vseh poljih in prilikah. Kajti mi delavci sami smo stvaritelji svoje bodočnosti in čuvarji svojih današnjih pravic in pridobitev.

Statut URSSJ-a in reorganizacija Strokovne komisije.

(Resolucija k točki 3. dnevnega reda, referata s. Stanka.)

Oblastna konferenca Strokovne komisije po zaslišanju referata in po končani debati ugotavlja:

1. Da še vedno obstoji v sklopu URSSJ-a več pokrajinskih in lokalnih združenj ene in iste stroke, kateri vsi medsebojno nimajo nikakih vezov, katerih organizacijska delavnost je omejena le na eno

pokrajino, večkrat pa tudi le na dotično mesto (kraj).

2. Da so se poleg obstoječih savezov še po kongresu URSS-a ustanavljali razni samostojni, a čisto lokalni savezi, ki bi dejansko spadali kot podružnice k že obstoječim savezom svoje ali sorodne stroke, kar vsled pomanjkanja finančnih sred-

stev ter organizatorično sposobnih delovnih moči niso in ne morejo priti do razmaha.

Tako obstoja danes v sklopu URSS-a 38 profesionalnih organizacij, od katerih jih 24 ne šteje niti po 300 članov, 13 od teh pa niti po 100 članov in le 7 savezov, ki štejejo nad 1000 članov.

3. Da obstojajo sicer po statutu URSS-a predvideni pokrajinski odbori URSS-a, za katere pa se ni poskrbelo primernih finančnih sredstev, da bi mogli izvrševati odredbe jim naloge, ter iniciativno urediti strokovni pokret na svojem teritoriju, marveč so po sili razmer le nekak evidencijski urad, ki zamore le registrirati dogodke tičeče se sindikalnega pokreta ter delno izvrševati posredovalne akcije.

4. Da obstoja na teritoriju Strokovne komisije strokovno glasilo »Delavec«, ki ideološko vzgaja članstvo v proletarski miselnosti ter veže članstvo poedinih savezov v smislu solidarnosti in razredni zavesti. To skupno glasilo je mnogo pripomoglo do lojalnega in sodružnega sodelovanja vseh zvez, ter ohranjanja enotnosti delavskega strokovnega pokreta.

5. Da se je posredovalna akcija Strokovne komisije za preprečitev razcepa delavskega strokovnega pokreta sicer začela izvajati ter je ob enem dokaz, da je na obeh straneh volja in želja po edinstvu pokreta. Obstoja pa različno gledanje na formo, strukturo in razmejitve delokroga organizacij.

Na podlagi teh konstatacij konferenca Strokovne komisije sklene:

I. Apelirati

na kongres URSS-a, ki se vrši dne 27. in 28. septembra 1931 v Zagrebu, da soglasno zaključi nadaljevanje akcije za čimprejšnje zedinjenje vsega razrednega strokovnega pokreta v Jugoslaviji. V to svrhu naj kongres URSS-a sklene postavitev paritetne komisije, v katero naj se povabi poleg ORS-a še grafičarje in bankarce, ki naj nadaljuje delo na zedinjenju pokreta, odstrani vse ovire in likvidira eventuelno nastale spore na terenu.

II. Predlagati

kongresu URSS-a, da naj pri izmenjavi statuta URSS-a upošteva sledeče stališče konference Strokovne komisije:

a) Iz statuta URSS-a naj se črta odredba o razmejitvi organizacij, katera naj pride v poseben pravilnik.

b) V statutu URSS-a naj se pooblasti predsedstvo, izvoljeno na kongresu, z vodstvom in reševanjem vseh tekočih poslov, v kolikor je predsedstvo soglasno. Izvršni odbor naj sestoji iz predsedstva ter po enega delegata pokrajinskih odborov URSS-a, na vsakih 5000 članov.

Delegati za kongrese URSS-a kot pokrajinskih odborov naj delegirajo včlanjene zveze, ki pa morajo razdeliti svoje delegate proporcionalno po številu članov na pokrajino.

Poleg teh sprememb v statutu pa naj kongres URSS-a določi smernice za spojitve posameznih pokrajinskih ali lokalnih savezov iste ali sorodnih stroke v upravno in organizacijsko celoto, ki naj vse te saveze predstavlja tako v državni sindikalni centrali in v njih strokovni internacionali.

Finančno in po številu članstva šibke lokalne saveze, ki praktično še ne morejo izvesti centralizacije, naj se pri vsakem pokrajinskem odboru URSS-a združi v eno upravno in agitacijsko celoto, da se jim omogoči vzdrževanje skupnega administrativnega in agitacijskega aparata.

Delavski žepni koledar

za leto 1931 bo letos zelo dobro urejen. Pišite, koliko izvodov Vam ga naj pošljemo. Izšel bo v začetku novembra.

Kar se tiče razmejitve strokovnih organizacij, stoji konferenca Strokovne komisije na stališču, da je našemu strokovnemu pokretu škodljivo vsako nadaljno cepljenje obstoječih organizacij, ki ustvarja le življenja nezmožne drobce, prepire na terenu, ne prinaša pa za celokupni pokret nikakih koristi.

Da se temu odpomore, predlaga konferenca Strokovne komisije, da se skuša čimprej spojiti sedaj obstoječih 38 savezov v močne, centralistično upravljane saveze po sledečih strokah:

1. Saobračajno-transportna;
2. Kovinarska;
3. Živilska;
4. Rudarska;
5. Poljedelska;
6. Privatno nameščenska;
7. Pomorska;
8. Lesnih delavcev;
9. Stavbinskih;
10. Oblašilnih delavcev;
11. Monopolskih;
12. Mešane stroke (ORSJ).

III. Priporočati

kongresu URSS-a, centralam vseh v URSS-u včlanjenih zvez, da v interesu ojačanja, tesnejšega medsebojnega zblizanja obstoječih zvez, omogočijo v pozitivnem smislu agitacijskega in organizacijskega delovanja malih savezov ter ideološkega vzgajanja vsega članstva sprejmejo na svojih rednih forumih sledečo reorganizacijo tako centralne kot pokrajinskih instanc URSS-a:

a) Oblastni odbori URSS-a naj prevzamejo v svoje območje vse administracijske in agitacijske posle za vse na njihovem teritoriju obstoječe saveze, kar naj jim vsi savezi omogočijo s procentualno subvencijo, ki bi jo pošiljale centrale savezov mesečno direktno oblastnim odborom URSS-a. Ta procent naj bi se določil na kongresu URSS-a in naj bi znašal od 30 do 40% od vse članarine.

Pri nastavljanju osobja bi seveda soodločevali v prvi vrsti oni savezi, ki bi v dotičnem okrožju največ prispevali, tako da bi bili nastavljeni res dobri strokovnjaki.

Vse podružnice posameznih savezov bi pošiljale svoje obračune svojemu Savezu, ki bi en izvod odstopil pokrajinskemu odboru URSS, ki bi vodil tudi vse članske evidence. Od vsakega obračuna bi centrale takoj poslale določen procent na Strokovno komisijo.

Kar se tiče fondov za podpore in stavkovnih fondov ter kvot za podružnice, je stvar posameznih savezov, ali se ti fondi uredi centralistično ali na kak drug način.

b) ORS, kakor profesionalne organizacije, pa si morajo zgraditi le svoje **centralno tajništvo**, skrbeti za plačevanje kvote strokovni internacionali, organizirati stavkovne in podporne fonde ter voditi in dajati direktive za glavna mezdana gibanja, tarifno politiko sploh ter bi seveda enako kot doslej odločali pri vseh strokovnih vprašanjih.

Posamezne zveze lahko izdajajo svoja **centralna glasila**.

c) Za vsako območje oblastnega sekretarijata URSS-a naj izhaja **po eno strokovno glasilo**, ki bi ga dobivali vsi člani dotičnega teritorija brezplačno in ki bi obravnavalo vsa vprašanja, ki interesirajo organizirano članstvo.

d) Državna centrala bi za vzdrževanje svojega aparata in centralnega glasila, ki naj bi bilo v I. delu urejeno bolj kot revija, v drugem pa bi bilo službeno glasilo vseh central in bi prinašalo pregled o delovanju posameznih organizacij, n. pr. trimesečno ter o najvažnejših akcijah, prejemale od vsakega oblastnega odbora URSS-a v državi iz dotične kvote, ki jo dobi oblastni odbor od organiziranih članov na dotičnem teritoriju po 1 Din na mesec na vsakega člana ter naj bi se s tem zneskom krili tudi stroški za kongres URSS-a.

Na ta način se bo omogočilo v statutu delovanje centrale URSS-a kakor oblastnih odborov URSS-a, se bo ojačil pokret, od česar bodo imeli koristi tudi vsi savezi, ki obdrže popolno akcijsko samostojnost.

Do izvedbe te reorganizacije pa se naj uvede kvota za Pokrajinske odbore URSS-a v znesku 10% članarine, ki naj se razdeli 70% Oblastnim odborom URSS-a, 30% pa centrali URSS-a.

Končno sklene konferenca Strokovne komisije, da ostane tudi za bodočo poslovno dobo kot obvezno strokovno glasilo za članstvo vseh Strokovni komisiji priključenih zvez »Delavec«, katerega morajo odslej naročati posamezne podružnice potom svojih zvez, odnosno oblastnih odborov, ki odgovarjajo za redno plačevanje naročnine.

Socijalno politične zahteve delavstva.

(Resolucija k IV. točki kongresa Strokovne komisije.)

Kongres Strokovne komisije za Slovenijo, razpravljajoč o socijalno političnih vprašanjih, ki se tičejo delavskega razreda, konstatira:

Da skuša sedanji meščanski red vse posledice nastale gospodarske krize prevesti na gospodarsko šibkejše sloje, predvsem na delavce in nameščence, in sicer na ta način, da z vso svojo silo, katero ima na razpolago, ovira in preprečuje svobodno gibanje in razvoj razrednih strokovnih organizacij ter s tem skuša oslabiti odporno moč delavskega razreda za obrambo proti podaljšanju delovnega časa, znižanju plač ter za ohranitev potom strokovne organizacije doseženih kolektivnih pogodb;

da skuša izigrati vse za delavce ugodne predpise zakona za zaščito delavcev;

da stremi po poslabšanju zavarovanja za bolezen in nezgode delavcev in nameščencev ter da z vsemi silami skuša preprečiti uvedbo zavarovanja za starost, onemoglost in smrt;

da onemogoči vsako ingerenco Delavskih zbornic, inšpekcij dela ter obratnih zaupnikov v tovarnah in obratih;

da skuša s svojim vplivom največji del davčnih bremen potom indirektnih davkov, kuluka itd. pre-

valiti na delavce in nameščence ter jih na ta način fizično in duševno upropasti, obenem pa onesposobiti za vsak obrambni boj.

Z ozirom na gori navedeno pokrajinski kongres URSSJ v obrambo obstoja in razvoja delavskega razreda

zahteva:

2. da se mora striktno izvajati zakon za zaščito delavcev, zlasti, da se z ozirom na vedno naraščajočo brezposelnost delavstva uvede osemurni delovni čas kot maksimalni ter da se opravi vsako nadurno delo, ki ni nujno potrebno;

da se odpravi nočno in nedeljsko delo v pekarnah;

3. da se obstoječe socijalno zavarovanje spopolni z uvedbo zavarovanja za starost, onemoglost in smrt, da se s posebno uredbo zavarovanje razširi tudi na poljedelske delavce, da se takoj odpravijo komisarjati v teh institucijah in uvede v zakon določena samouprava. Nadalje, da se čimprej izpopolni z zakonom o Bratovskih skladnicah poverovanje rudarskega in plavžarskega delavstva po predlogih delavskih delegacij;

4. da se penzijsko zavarovanje za nameščence s sedežem v Ljubljani razširi na vse banovine v državi

ter da se to zavarovanje razširi tudi na vse trgovske pomočnike, kateri so dosedaj izvzeti;

5. da se takoj razpišejo volitve za Delavsko zbornico, da se delavstvu da možnost izvoliti zastopstvo, ki bo po svoji sestavi odgovarjalo njihovu naziranju;

6. da se obstoječe Borze dela spremenijo v popolnoma samoupravne ustanove s paritetnim zastopstvom, katero naj imenujejo delavske in delodajalske zbornice; da se plačani prispevki porabijo samo za podpiranje brezposelnih, posredovanje dela in upravo. Izdatke za poslovne prostore in prenočišča za brezposelne in potujoče delavce naj nosijo zainteresirana mesta, industrijske občine, banovine in država. — Prispevek za Borze dela naj plačajo vsi delavci in nameščenci (ki niso stalno nameščeni) brez razlike, kje so uslužbeni.

Brezposelne podpore naj se delijo v dva razreda: za strokovno izučene profesionaliste in pomožne delavce. Za prve naj brezposelna podpora znaša Din 20.— na dan, za druge Din 15.— z obstoječimi dokladi za nepreskrbljene rodbinske člane.

7. Inšpekcije dela naj se postavijo po vseh večjih mestih, kakor Ljubljana, Maribor, Celje ter naj se da istim možnost in sredstva, da bodo

Naš gospodarski položaj in delavstvo.

(Referat s. Uratnika na kongresu Strokovne komisije.)

Uvod.

Pri okolščinah, pod katerimi se je sestal ta kongres, je razumljivo, da je posvečena Vaša glavna pažnja vprašanju Vaših organizacij. Vendar je bil na strokovnih konferencah vedno običaj, da smo pregledali skupaj tudi teren, na katerem se razvijajo naše strokovne akcije. Tak pregled je potreben, da se vidi, v kakšnih smereh morajo razviti delavske strokovne organizacije v danem trenutku svojo aktivnost. Upoštevajoč to potrebo, mi je Strokovna komisija naročila, naj spregovorim na tej konferenci par besed o našem gospodarskem položaju s posebnim ozirom na delavstvo.

Gibanje zaposlenosti.

Najvidnejši znak boljšega ali slabšega prospevanja posameznih gospodarskih edinic je v številu delavstva, ki ga te edince zaposlujejo. Pri nas daje izvrstna statistika našega bolniškega zavarovanja v tem oziru točen pregled. Iz njega lahko ugotovimo, da je bilo članstvo našega Okrožnega urada med leti 1923 in 1925 v glavnem stacionarno, medtem ko je od leta 1925 do leta 1930 vsako leto in to za okrog 5000 delavcev naraščalo.

V zimi leta 1930 in leta 1931 pa se je to namah izpremenilo. Skoro v vseh tovarnah je pričelo število delavcev padati. Isti pojav opazamo celo leto 1931. Mesto, da bi izkazoval naš Okrožni urad za zavarovanje delavcev na mesec po 5000 članov več, kakor v odgovarjajočih mesecih prejšnjega leta, kakor je bilo to v letih konjunktura, jih izkazuje po 5000 manj. Te številke nam dokazujejo, da je stopilo naše gospodarstvo, enako kakor gospodarstvo vseh zapadno-evropskih in ameriških držav, v težko depresijo.

Pri nas govorimo sicer že 10 let stalno o krizi. Do neke mere ima to govorjenje svoj razlog. Zakaj res je, da je zapustila vojna v gospodarstvu tako težke sledove, da gospodarskega razvoja v vsej povojni dobi ne moremo smatrati za normalnega. Glavni vzrok za to stalno krizo je iskati v obustavitvi produktivne delavnosti v vseh vojnih letih. Pet let se kapital ni zbiral. Medtem pa so doraščali jaki predvojni letniki, za katere je bilo treba najti novih stanovanj, novih produktivnih sredstev in novih oddajnih možnosti. Ta kriza se javlja pri nas, kot po vsem svetu, včasih kot stanovanjska kriza, stalno pa kot zaposlitvena kriza, ki bo predvidoma premagana šele kon-

MEDNARODNI JEZIK ESPERANTO se je začel že nekaj let sem širiti tudi med delavstvom v Jugoslaviji. Tudi Strokovna komisija je 1929. leta priredila esperantski tečaj, katerega je obiskovalo okrog 25 so-

drugov. Tudi letos hoče Strokovna komisija otvoriti esperantski tečaj. Zato pozivljamo vse sodruge in sodružice, ki hočejo zimo preživeti tudi z izobrazbo, da se javijo in vpišejo v ta tečaj najpozneje do 1. oktobra t. l.

vršile funkcije, predvidene v zakonu o inšpekciji dela.

8. Da se razširi delokrog Obrtnega sodišča v Ljubljani na celo Dravsko banovino.

Da se uvede popolno zaščito vajencev in obveznost kolektivnih pogodb.

Da se čimprej sprejme rudarski in obrtni zakon v zmislu predloga stavljenega od strani delavskih zbornic in strokovnih organizacij.

(Resolucija je bila sprejeta soglasno.)

cem drugega decenija. Vkljub tej konstantni krizi pa moramo zaznamovati tudi v našem povojnem gospodarstvu tipično valovanje gospodarske prosperitete, ki je znana pod imenom konjunktura in kriza. Doba krize in konjunktura se v kapitalističnem gospodarstvu redno menjata. Prav, kakor je sledilo po svetopisemski zgodbi sedmim suhim letom sedem rodovitnih let, so se tudi v kapitalističnem gospodarstvu dosedaj redno menjavala dobra in slaba leta. Tudi v povojnem času se da ta krogotok točno opazati. Medtem ko je bila druga polovica preteklega desetletja v vseh državah doba relativno dobre konjunktura in je produkcija povsod stalno rasla, prehajamo leta 1930 v težko depresijo, ki je zajela vse države razven Rusije, ki gre v gospodarstvu svoja pota. Za območje Slovenije smo dokazali isti pojav s številkami, ki smo jih u-

vodoma navedli. Statistični urad Okrožnega urada za zavarovanje delavcev je izvedel primerjavo med številom zavarovancev dne 30. junija 1929, 1930 in 1931. To primerjavo je »Delavec« od 10. septembra v članku »Gospodarska kriza v posameznih industrijah« priobčil.

Obseg nezaposlenosti v Sloveniji.

Gospodarska situacija, v kateri se trenutno nahajamo, postavlja problem nezaposlenosti v osredje javne pozornosti. Večkrat čujemo vprašanje, koliko je pri nas pravzaprav nezaposlenih. Čujejo se tudi trditve, da nezaposlenih pri nas sploh ni, da smo v primerjanju z nezaposlenostjo v drugih državah nekaka oaza, kamor povojna zaposlitvena kriza s svojo intenziteto sploh ne sega. Če človek primerja številke o gibanju nezaposlenih v velikih državah in pri nas, bi se skoraj lahko vdajal takemu optimizmu. Leta 1929, to je v letu največje konjunktura, je bilo v 10 industrijskih državah sveta 10.5 milijonov nezaposlenih. Ko je prišla v decembru leta 1930 kriza, se je povečalo v tistih državah to število na 16.7 milijonov. Nemčija je imela v času največje konjunktura leta 1929 2.850.000 nezaposlenih, 30. septembra 1930 pa 4.383.000, Anglija leta 1929 1.344.000, leta 1930 pa 2 milijona 499.000, Severna Amerika leta 1929 3.000.000, leta 1930 pa 7.5 milijonov. Po teh številkah merjeno, izgledajo naše številke nezaposlenih v resnici skromne. Naše borze dela registriirajo v zimskih mesecih okrog 3000 nezaposlenih. Zgornja statisti-

ka nam kaže, da se je število delavcev, zaposlenih v naši industriji in obrti, zmanjšalo za 4233 ali povprečno za 4%, ali za 5% zaposlenega delavstva, medtem ko znaša v zgoraj omenjenih državah število nezaposlenih 20 do 30% vseh zaposlenih delavcev. Pri temeljitem proučevanju razmer pa moramo to optimistično presojo znatno popraviti. Predvsem moramo ugotoviti, da je nezaposlenost tipičen pojav menjalnega, takozvanega kapitalističnega gospodarstva, ki zaposluje najete delavce in kjer proizvajalec ni obenem lastnik proizvodnih sredstev.

Mal samostojen obrtnik ali mal samostojen kmet pride lahko tudi v položaj, da nima naročil, odnosno da svoje pridelke težko proda. Toda on bo reagiral na to vedno z omejitvijo produkcije in skrajšanim delom. Seveda zmanjšuje to njegov dohodek, a tu ni nobenega dvoma, da je v takih okoliščinah skrajšano delo edini logični izhod iz težke situacije. Drugače pa je v menjalnem gospodarstvu. Če pride podjetje, ki dela z najetimi delavci, v položaj, da mora produkcijo zmanjšati, bo nekaj delavcev odpustilo, z ostalimi pa poskušalo polno delati. Še več. V težnji, da premagi oddajno krizo s čim dalekosežnejšo pocenitvijo svojih produktov, bo poskušal z racionalizacijo ali z intenziviranjem dela delovno storitev še povečati, tako da imamo tu ravno nasproten pojav, kakor to gospodarska situacija zahteva. Mesto skrajšanega dela imamo pojačano delo nekaterih, zato pa temvečjo brezposelnost drugih.

Naše gospodarstvo ima to posebnost, da ima mnogo delavcev še kak stik z zemljo, ali da imajo mnogi delavci na deželi vsaj sorodnike. Če so reducirani, najdejo tam zavetje in zasilno zaposlitev. Zato je samo en del reduciranih delavcev popolnoma brezposeln, medtem ko so se drugim zaslužki samo zmanjšali. Vključ temu imamo v večjih industrijskih centrih tudi pri nas pojave popolne brezposelnosti. Pri našem nezadostnem skrbstvu za brezposelne je položaj takih nezaposlenih silno težak, neprimerno težji, kakor je položaj nezaposlenih v drugih državah.

Neposredna vez med brezposelnostjo v Sloveniji in drugih državah je podana v naslednjih ugotovitvah:

Analiza gospodarstva in prebivalstva med leti 1870 in 1910, ki sem jo podal v svoji knjigi »Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije«, je pokazala, da se število dela sposobnih prebivalcev v Sloveniji pred vojno na leta ni večalo. Naraščalo je ta leta samo število starcev in otrok, tako da izgleda, da je vključ tej stabiliteti prebivalstvo Slovenije polagoma raslo. V resnici pa se je ves prirastek tistih, ki so doraščali vsa

ta leta, iz Slovenije izseljeval. Ako bi se sedaj to bistveno izpremenilo, bi moralo pri nas število dela sposobnih ljudi naglo rasti. Medtem ko je znašalo to število v prejšnjih letih v Sloveniji stalno okrog 450.000, je naraslo že leta 1920 na 489.000, za leto 1930 pa sem ga ocenil po študiju jačine starostnih letnikov na 588 tisoč manj emigracija enega desetletja. Po rezultatu ljudskega štetja iz leta 1931 je emigracija znana. Ona znaša okrog 48.000 oseb, tako da cenim število oseb v starosti od 20 do 60 let za leto 1930 z 540.000, kar pomenja znatno večjo številko, kakor je bila predvojna številka. Če se upošteva, da je zaposlenih v naši industriji in rudarstvu le 50.000 oseb, si je lahko zamisliti, do kako težkih posledic bi naše gospodarstvo vodilo, če bi se izseljevanje res popolnoma ustavilo, ali če bi se začeli vračati v večjem številu še oni, ki so se od nas že izselili.

V zadnjem deceniju je naraslo število oseb od 20. do 60. leta za 50.000. Okrožni urad in Bratovske skladišnice izkazujejo skupno povečanje članstva za okrog 30.000. Po izkazih zbornice za trgovino, obrt in industrijo se je povečalo število trgovcev in obrtnikov v tem času za okrog 5000. Iz tega bi sledilo, da je ostalo na kmetijah okrog 15 tisoč oseb več, kakor jih je bilo pred vojno. Tudi večje število obrtnikov in večje število delavcev ne znači vedno večje produkcije, ampak često le porazdelitev iste produkcije na več oseb, kakor vidimo to n. pr. tipično pri čevljarški obrti, kjer raste število obrtnikov in delavcev neprimerno bolj, kakor more rasti konsum čevljarških potrebščin. Če gledamo na stvar tako, je zaposlitvena kriza tudi v Sloveniji akutna.

Pogled na svetovno gospodarsko krizo in nje vplive na naše gospodarstvo.

Ker stoji naše gospodarstvo močno pod uplivom svetovnega gospodarstva, ne bo odveč, ako obrnemo kratek pogled tudi na težko krizo, ki jo preživlja danes vse svetovno gospodarstvo. Mnogo znakov kaže, da je to gospodarstvo po vojni stalno bolno, da je bolno tudi v momentih hipnega olajšanja. Dejal sem že zgoraj, da mislim, da je ta kronična kriza v veliki meri posledica svetovne vojne. Ako bi svetovne vojne ne bilo, ako bi se ne bili pretrgali toki izseljencev iz evropskih držav v preokceanske zemlje, bi se najbrže našlo še za mnogo let dela in zaslužka za doraščajočo prebivalstvo. Vojna je zbiranje novega kapitala za par let ustavila. Ker ni bilo dovoljnega kapitala, se za milijone nezaposlenih in brezstanovalec ni ustvarilo pravočasno stanovanj in obratovališč. Da bi se posledice te krize čim prej premagale, se je začelo pospeševati strojno tehniko v dotedaj nepoznatih dimenzijah. Povojna novost je, da je zagospodoval stroj tudi v poljedelstvu. Samo traktorji so v Ameriki odvezli nad 3.5 milijona poljedelskim prebivalcem kruha in zaslužek. Premašana Nemčija je videla v racionalizaciji lek za lažje odplačevanje vojnih bremen. Vsa ta racionalizacija pa se je izvršila na napačni podlagi.

Ne more se namreč smatrati, da je dosežen za društveno zajednico pravi dobiček, če smo nadomestili ljudi s stroji, ljudi pa pustili nezaposlene in obremenili z njimi javne finance in javno dobrodelnost. Ta napačna racionalizacija je kronično povojno krizo neizmerno pojačala in povzročila, da so nastale razmere, da hodijo ljudje raztrgani okrog, medtem ko se uničujejo bombaževe rastline, da ljudje stradajo, medtem ko se mečejo živila v ogenj in vodo.

Taki pojavi so nujni spremljevalni pojavi svobodnega menjalnega gospodarstva in svobodnega ustvarjanja cen in kriz, ki jih vse to povzroča. Premagati bi se dalo to po mojem mnenju le z gospodarstvom po načrtu.

Gospodarstvo po načrtu bi zmanjšalo disharmonijo med zaslužkom na eni strani in vrednostjo produktov na drugi strani. Docela

odpraviti bi te disharmonije tudi tako gospodarstvo ne moglo, ker nastopajo v vsakem gospodarstvu momenti, ki se jih ne da predvideti, n. pr. boljša ali slabša letina, večja ali manjša štedljivost, ki vpliva, kakor večanje ali manjšanje zaslužkov itd. Najučinkovitejša posledica gospodarstva po načrtu pa bi bila, da bi poslegla oblast v formiranje cen, kar bi preprečilo valovanje cen navzgor in navzdol, ki gre pri svobodnem nastavljanju cen daleč preko meje, ki je utemeljena v stvarnih dejstvih. Baš to pretiravanje v valovanju cen pa je glavni vzrok, ki povzroča konjunktorno valovanje v tako veliki intenzivnosti, kakor ga pozna moderno gospodarstvo. Najvažnejše vprašanje, katero je treba rešiti, je, kako razdeliti delovno silo tako, da bosta produkcija obratnih naprav in produkcija konsumnih predmetov med seboj v ravovesju. Eden razlogov, zakaj se konjunktorna valovanja v kapitalističnem gospodarstvu stalno večajo, je iskati v tem, da se dajo naložiti podjetniški dobički predvsem v obratnih napravah in se zato obratne naprave često bolj večajo, kakor zahteva to potreba in konsum.

Položaj delavstva.

Kaj sledi iz vsega tega za delavstvo? V dobah težkih kriz ni časa za velike akcije strokovnih organizacij. V času, ko čakajo na vsako izpraznjeno mesto že trije brezposelni, se s sindikalnimi sredstvi delavska vprašanja ne dajo reševati. V dobah kriz se mora koncentrirati zato naša pažnja na politične probleme. Ko ne moremo posredovati pri posameznih podjetjih s sredstvi, ki so na razpolago strokovnim organizacijam, moramo zahtevati, da poseže vmes tu javna oblast s sredstvi, ki so njej na razpolago. V socialno-političnem referatu ste slišali predlog, da je treba skrbeti bolje za žrtve brezposelnosti. Za zasilna dela se izdajajo drugod težki milijoni, pri nas so poskušale le nekatere občine na hvalvreden način prenesti težišče gradbene delavnosti baš v čas največje krize, s čimur so krizo znatno omi-

Okusna in zdrava je kolinska kaval

lile. Treba bi bilo storiti vse, da bi dobil vsaj nekvalificirano delo lahko vsak nezaposlen na razpolago, šele potem bo imela naša javnost pravico kazati na zlorabe, ki se dogajajo baje v zvezi z dajanjem podpor nezaposlenim. Kjerkoli je to nujno potrebno, je predpostavljati skrajšano delo popolni nezaposlenosti enega in nezmanjšanemu ali še podaljšanemu delu drugega. Poskusi racionalizacije, podaljšanje delovnega časa in intenziviteta dela bi se morali postaviti pod najučinkovitejšo državno kontrolo. Nikakor ne gre, da skuša na ta način poedino podjetje morda brez potrebe zbirati dobičke, medtem ko mora prevzemati žrtve racionalizacije država in skupnost. Brez učinkovitega posega v takozvano tajnost obratov je v vseh teh pogledih težko dobiti pravo sliko, zato mora obveljati načelo, da morajo dobiti organi javne oblasti vpogled v gospodarstvo vseh večjih gospodarskih edinic. Sedanja gospodarska situacija in položaj našega delavstva nam nalažajo, da obnovimo s posebnim povdarkom te zahteve.

„Slovenski Narod“

z dne 21. septembra 1931, števil. 213,

priobčuje na prvi strani dobesedno sledečo brzojavko:

Čevljarški delavci za Bat'.

Na svojem kongresu v Beogradu so usnjarski in čevljarški delavci zahtevali, naj se omogoči Bat'i zgradba tvornice v Jugoslaviji, da se omili brezposelnost.

Beograd, 21. sept. Včeraj se je vršil v Beogradu kongres usnjarskih in čevljarških delavcev, ki so se ga udeležili njihovi zastopniki iz vse države. Kongres se je vršil v dvorani hotela »Petrograd« ter mu je predsedoval Dušan Gorić. Usnjarske in čevljarške delavce z Dravske banovine je zastopal v imenu Narodno-strokovne zveze g. Vladimir Kravos. (Podčrtali mil. Op. ured.) Na kongresu se je govorilo o veliki krizi, ki obstoji v tej stroki ter so zlasti ostro nastopili proti čevljarškim podjetjem in moštom, ki so nedavno protestirali proti podelitvi koncesije Bat'i za zgradbo tvornice v Jugoslaviji. Na kongresu so poudarjali, da so čevljarška podjetja nastopila proti Bat'i le iz razlogov svojega žepa, ne pa iz nacionalnih vzrokov. Čevljarški delavci zahtevajo nasprotno, naj se otvorijo velika gospodarska podjetja, v katerih bi moglo delavstvo dobiti dober zaslužek. Zato predlagajo, naj se Bat'i dovoli zgraditev tvornice. Pri tem naj oblasti skrbne, da bodo Bat'a in druga podjetja izpolnjevala naše zakone o zaščiti domačega delavstva, ki naj dobi v prvi vrsti zaslužka v podjetjih, ki se nahajajo v naši državi. Razen tega zahtevajo v svoji resoluciji potrebne ukrepe za zboljšanje njihovega bolniškega in pokojninskega zavarovanja.

Obrtniki, usnjarski in čevljarški pomočniki in vajenci, zapomnite si dobro to brzojavko. Ker ko bo inozemski industrijalec Bat'a otvoril svoje delavnice v Jugoslaviji, kar bo imelo za posledico — ne zmanjšanje

brezposelnosti, nego obubožanje čevljarških in usnjarskih obrtnikov, konkurenco domači čevljarški in usnjarski industriji ter s tem brezposelnost sedaj še zaposlenih usnjarskih in čevljarških delavcev, tedaj se naj vsi ti obrnejo k svojemu »zastopniku« g. Vladimirju Kravosu, ki jih je v imenu Narodno-strokovne zveze na kongresu zastopal, da jim preskrbi zaposlitev v Bat'ovih tovarnah. Tako bodo prišli do »dobrega zaslužka«, kakor trdi zgoraj priobčeno poročilo.

Zanimivo je, kakšni ljudje govorijo v imenu čevljarškega in usnjarskega delavstva in kedaj so dobili ta mandat. Stankoviću se ne čudimo. On že ve, zakaj se poteguje za Bat'a, Narodno-strokovne zveze pa vsekakor še nismo tako daleč poznali.

Opozarjamo na članek »Bat'ova tovarna v Jugoslaviji«, ki je bil priobčen pod »Razno« v zadnji številki »Delavca«.

GLASBENA ŠOLA.

DELAJSKO GLASBENO DRUŠTVO »ZARJA« V LJUBLJANI

otvori tudi letos v oktobru glasbeno šolo. — Vpisovanje v glasbeno šolo se prične od 15. septembra t. l. dalje in traja najpozneje do 28. septembra t. l. Vpisovanje se vrši v prostorih Strokovne komisije, Delavska zbornica, I. vhod, I. nadstropje.

Člani strokovnih organizacij, ali ste že vsi člani Cankarjeve družbe?

To je Vaša književna družba in ne biti član Cankarjeve družbe pomeni, ne vedeti, zakaj ste organizirani. 4 krasne knjige, pisane v delavskem duhu, so za vsakega delavca in delavko pouk, nasvet, zabava. — Kdor že torej ni član, plačaj poverjeniku članarino 20.— Din. V oktobru okrog 10. ali 15. dobite že knjige.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

VII. Kongres Saveza Metalnih Radnikov Jugoslavije.

Na podlagi § 8 saveznih pravil se vrši kongres 8., 9. in 10. novembra 1931 v Beogradu. Za kongres je pripravljen sledeči dnevni red:

1. Otvoritev kongresa.
2. Poročilo verifikacijskega odbora.
3. Poročilo: a) tajnika, b) blagajnika, c) nadzornega odbora.
4. Savezni pravilnik.
5. Splošni položaj in delavska zakonodaja.
6. Izvolitev nove uprave.
7. Prošnje in pritožbe.
8. Razno.

Na kongresu imajo pravico udeležbe z glasovanjem: Delegati podružnic, ki so izbrani na zborovanjih podružnic, kakor določa točka III. saveznega pravilnika in člani centralne uprave in finančne kontrole. S posvetovalnim glasom: oblastni in okrožni tajniki, referenti, ki jih določi centralna uprava in zastopniki URSSJ.

Podružnice volijo delegate za kongres: na vsakih 200 članov enega delegata.

Savezna uprava bo objavila svoje predloge za kongres dva meseca pred kongresom, a podružnice naj pošljejo svoje predloge centralni upravi 6 tednov prej, da se lahko en mesec pred kongresom objavijo. Pozneje poslanih predlogov se ne bo upoštevalo. Centralna uprava SMRJ.

Inozemski delegati kot gosti.

Na naš kongres so kovinarske organizacije iz drugih držav prijavile svoje delegate, ki bodo pozdravili naš kongres. Našo internacionalno bo zastopal njen tajnik s. Konrad Ilg; Savez Metalnih Radnikov Madžarske tajnik Samuel Capó; Savez Metalnih Radnikov iz Prage s. Jožef Belina; Savez Metalnih Radnikov iz Komtan (Čehoslovaška) s. Jožef Pretsch. Sodrugi iz Nemčije so nas obvestili, da se vsled velike gospodarske krize in brezposelnosti tokrat ne morejo udeležiti kongresa. Od sodrugov iz Dunaja in Bukarešte pa še nimamo obvestila.

RUDARJI.

Trbovlje. V soboto, dne 19. t. m. se je vršil sestanek podružnice ZRJ. Ob enem se je pa tudi vršilo zborovanje zadrugnikov del. konzumne zadruge, vse skupaj ob enem času. Udeležba navzočih je bila precej velika, ker pri tem moramo računati na to, da precejšnje število organiziranih članov odpušča v dnevih praznovanja iz trb. revinjev na deželo. Eni na svoje domove, drugi zopet za življenjskimi potrebščinami, katere si potem miloščine ali dela pridobijo. A tretji zopet po raznih drugih poslih, akoravno v slučaju važnega zborovanja to ni upravičeno, a vendar v teh slabih časih dolgo trajajoče krize, vednega praznovanja šihov, zelo nizkih zaslužkov ter strašne bede, pomanjkanja in obupa, v katerem rudarji in delavci danes živijo, jim tega ne moremo zabranjevati, ker bi jim s tem onemogočili kak kos postranskega kruha. V silo si vsak pomaga, kakor zna in ve.

Na zadrž. zborovanju so poročali ss. Klenovšek in Krušič. Posebno jasno in jedrnat je s. Krušič obrazložil pomen in moč ene del. zadruge. Če bi se delavstvo zavedalo, kaj in kak pomen, kakor tudi koristi mu nudijo del. konzumne zadruge, gotovo bi danes že vsak delavec nakupoval svoje potrebščine v svojih lastnih ustanovljenih konzumnih zadrugah, ter s tem postal gospodarsko močan in tako sposoben voditi boj za svojo bodočnost, za boljše delovne mezde, za boljše delovne pogoje itd. itd. Ker če delavstvo podpira svoje zadruge, podpira samega sebe. Dovolite, da omenim nekaj delavci, ki že leta in leta nabavljajo svoje življenjske potrebščine v rudniškem konsumu, od katerih je precejšnje število, ki ves svoj zaslužek puste svojem izkoriščevalcu, kako se danes godi tem? Ne dobe toliko življenjskih potrebščin, kolikor jih nujno rabijo za preživljanje svojih družin, čeravno so vsa leta pošteno in redno plačevali; a sedaj, ko so vsled prisiljenega praznovanja zašli v bedo, jih kapitalisti pri TPD v svojih rud. konsumih več ne poznajo kot stare zveste konsumente. Ti delavci (nekateri) morajo prositi, da se jim potom intervencij zaupnikov izda potrebna živila, ker njih zaslužek ne zadostuje v pokritje. Istotako tudi, če delavec zbolí, se mu enostavno vse odtegne, ne oziraje se, ali je ta človek potreben kakšnega dinarja, da si kupi kosček mesa za potrebno juho ali kar bi že bilo. Kakor se delavci pritožujejo, se nahaja v službi rud. konsumna uslužbenec, ki se napram konsumantom zelo nelepno obnaša ter njih knjige meče kakor psu kost. Ta gospod naj bi se zavedal, da živi od rudarjev. Če ne bi rudarji nabavljali svojih potrebščin v rud. konsumu, tudi ta gospod ne bi imel svojega kruha. (Če bi rudarji bili vsi organizirani, bi tega gospoda tudi ponižnega napravili.) Zatorej, rudarji zbudite se! Delavske konzumne zadruge vam nudijo iste procenete. Vam nudijo v slučaju boleznih podporo in drugo, zatorej je dolžnost vsakega zavednega rudarja, da postane konsument in član svoje lastne delavske konzumne zadruge. Tako bomo postali gospodarsko močan steber. Ker kdor je gospodarsko močan, ta tudi nekaj predstavlja in odločuje.

Nadalje se je priglasi k besedi s. Majdič, kateri je orisal pomen in razvoj planinstva, takozvane organizacije turističnega društva »Priatelji prirode«, katerega društva je namen, da odtegne rud. delavstvo, posebno pa mladino iz sajastih zaduhlih dolin in pogubonosnih škodljivih beznic ter go-

stlin ven v planine, kjer je za rudarje kakor tudi njih družine novo življenje potom pridobitve na zdravju, oddihu, razvedrilu in ustrvarjanju solidarnosti. Obrazložil je tudi namen in pomen, zakaj je nujna potreba gojiti idejo planinstva. Nadalje je sporočil, da je že društvo »Priatelji prirode« v kratkem času svojega obstoja kupilo zemljišče na Mrzlici, kjer namerava v kratkem pričeti z delom, da postavi tam primeren počitniški dom, kamor bodo lahko delavci poslali na razvedrilo svoje otroke. Kajti dosedaj še niso imeli otroci možnosti do kakšnega razvedrila. Istotako bo služil ta dom planincem del. društev ter ostalemu delavstvu, na kar je apeliral na navzoče, da podpirajo akcijo za razvoj društva potom članstva in daril. Po končanih referatih se je lepo uspelo zadržno zborovanje zaključilo ter nadaljevalo zborovanje članov Zveze rudarjev. S. Arh je obrazložil in razkrinkal namere nasprotnikov ter izigravanje rud. delavstva potom raznih zborovanj v štilu meznega gibanja, kar pa ni nič drugega kakor farbanje in slepitev rud. delavstva. Opozoril je delavstvo, da še mezdno gibanje pri zadnji obravnavi ni bilo in torej še do danes ni zaključeno, ampak se bo nadaljevalo, ker TPD ni bila upravičena, da zniža del. mezde. Nato se je sklenilo, da se ponovno apelira na kralj. vladu in banko upravo, da skliče ponovno razpravo glede neupravičenega znižanja že itak prenizkih mezd rudarjev. Opominjalo se je rudarje samo na eno, da dokler bo delavstvo iskalo samo miloščine, ne bo nikoli imelo boljšega življenja, ker potom miloščine se slabo ali sploh ne da živeti. Delavstvo bo imelo boljše le takrat, kadar bo to samo zahtevalo in pa izvajalo; to bo pa le takrat, kadar bo vsaj dve tretjini rudarjev strokovno organiziranih in to v razredno borbeni strokovni organizaciji ZRJ, ne pa v mešanih organizacijah. Po prečitanih poročilih in predlogih za kongres se je izvolilo ter delegiralo delegata in to s. Verčičnika, nakar se je lepo uspeli članski sestanek zaključil v najlepši harmoniji. —k.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Steklarna v Sv. Križu pri Rog. Slatini ustavila obratovanje za nedoločen čas.

Tik pred zaključkom lista smo prejeli obvestilo, da je bilo obratovanje steklarne v Sv. Križu pri Rogški Slatini ustavljeno in delavstvo odpuščeno. Nad 100 delavcev in družinskih članov je pahnjenih v brezposelnost, bedo in glad. Zima se bliža — delavstvo pa brez potrebne obleke, hrane in kuriva.

Ne vemo, če je lastništvo tovarne podvzelo vse, da se ta katastrofa za delavstvo prepriči ali vsaj omili. Navadno ni mnogo ozirov na posledice, ki jih zadaje brezposelnost in to ne samo delavstvu, ampak vsemu prebivalstvu.

Delavstvo zahteva, da se ga v tej stiski podpre.

Podjetje je v prvi vrsti dolžno, da da delavstvu podporo, da prebije težke čase, v drugi vrsti pa Borza dela, kamor so v zaposlenosti plačevali svoje prispevke za slučaj brezposelnosti.

V Hrastniku je steklarsko delavstvo v veliki bedi, kakor smo že poročali, ker delajo samo po 6 šihov na 14 dni in še to v zmanjšanem obsegu.

ŽIVILCI.

Pivovarji.

Marsikdo od pivovarniških delavcev se vprašuje, kaj je to, da letos ni od nikoder običajnih sezonskih doklad. Pa še različna druga vprašanja se stavljajo.

Že na pogajanjih in še pred istimi je lahko vsak čutil, da ta pogajanja ne bodo imela mnogo uspeha. Izkazalo se je, kar je slabo za delavstvo in se ne da prenearediti, da je letošnji izvoz piva zelo nazadovolj v primeri s preteklimi leti. Vsako leto je še dosegel preko 100.000 hl, medtem ko ga letos ni niti 95.000 hl. Ako natančneje računamo, je približno izvoza za 8000 hl manj nego lani. To so argumenti, proti katerim se ne da ničesar storiti — to je kriza. Navzlic temu pa je ravnateljstvo obljubilo, če se izvoz zviša, da se bo tudi lahko nekaj dalo na račun sezonskih doklad. Torej je bilo treba čakati na končne številke. Med drugimi je padla izjava, da bi bilo treba v teh razmerah in pri zmanjšani produkciji celo reducirati delavstvo ali plače. Mi seveda to ne smatramo kot povsem resno, ker se najdejo še vedno izhodi iz tega problema. Pač pa moramo razumeti, da se pri zmanjšani produkciji, pri slabi konjunkturi, ne da staviti visoke zahteve, tem manj, ker z njimi lahko več izgubimo kakor pa pridobimo. Vsekakor pa se bo započete razgovore še ponovilo in tedaj bodo isti objavljeni in se bo sklical tozadeven sestanek delavstva. Delavstvo samo se povečini ne zaveda svojega položaja niti svojih dolžnosti napram organizaciji ter ne kaže tako živega zanimanja za strokovni pokret, kakor bi bilo v njihovo lastno korist potrebno. Predvsem omenjamo nadure, ki se delajo v tovarni. Dela se moč in dan po 12 do 16 ur in še več ur dnevno. To je celi lov za denarjem. Pri tem pa je vse ostalo postranska stvar. Ako se skliče sestanek, se vsakdo izgovarja, da dela, nima časa, je daleč doma itd. Sestanek ni polnoštevilno obiskan in ni tistega razumevanja in skupnosti, kakor bi moralo biti. Vsi vemo, da je mnogo ljudi vseh strok brez posla. Ne pomislijo pa tisti, ki delajo nadure, da s tem pojejo kosček kruha onim,

ki stoje pred tovarno in čakajo na zaposlenje. Vsako leto se je sprejemalo nekaj sezonskih delavcev in tudi letos bi bilo dovolj mesta zanje, če bi se delavstvo solidarno izjavilo za 8 urnik in kvečjemu za 4 nadure tedensko. Saj je prekomurno delo odvisno od delavstva, ki o tem odloča in ne ravnateljstva. Organizirano delavstvo pa se ne briga za to, da bi lahko s tem pomagalo vsaj nekaterim za časa sezone. Celo tekmujejo, kateri bo več delal in več plače potegnil. Ne ozira se na ničesar, ker mu je denar najbližji. To mišljenje je popolnoma napačno in vsak, ki se smatra za zavednega in ki pravi, da ima pojma o organizaciji, ve, da je organizacija prvo in potem pride vse ostalo, ker brez organizacije ne bi bilo ničesar. Sodimo, da je vse to, kar je za nas slabega, zelo dobrodošlo gospodom za zeleno mizo, ki radi vidijo, ako ostane čim več denarja v blagajni. Mlačnost in malomarnost članstva, ki ne misli na to, kaj se lahko jutri zgodi, je nevarno za njih vse in baš danes je doba, ko se moramo še tesneje okleniti svoje organizacije bolj kot kdaj poprej. Saj naletimo pri vsakem koraku na žrtve današnje gospodarske krize, katero vedno najpreje občuti delavec. Besede so padle, sodrugi, zato ni sedaj časa, da se polemizira o dlaki, ko je tu bruno, katerega bomo samo s skupnimi moči lahko odstranili.

O poteku veselice pa moramo povedati, da je potekla v finančnem oziru jako zadovoljivo z ozirom na to, da je bila po dolgem času zopet prirejena. Vendar pa članstvo, ki je bilo zaposleno pri veselici, ni bilo povsem poučeno z navodili. Potrebno bo, da se bo pri ponovni prireditvi izbralo res disciplinirane ljudi, ki bodo v vsakem oziru gledali za dobrobit, brezhibno funkcioniranje in potek veselice. Računsko poročilo bo podano na prvem članskem sestanku, na katerega že sedaj opozarjamo, da se ga vsi polnoštevilno udeležijo.

Peki.

Strokovna organizacija je v prvi vrsti poklicana, da delavstvu izboljša in zagotovi njegove delovne pogoje, ki so posebno v današnjem času jako težki. Organizacija vodi borbo proti znižanju plač, nočnemu in nedeljskemu delu itd. Povsod pa vlada pravica močnejšega. S časom si je delavstvo priborilo vsaj nekaj zaščite od strani države v obliki zakona o zaščiti delavcev. Vsi tozadevni zakoni se nanašajo na ene in druge, v prvi vrsti pa so važni za nas, ker smo mi tisti, ki se moramo braniti pred izkoriščanjem. Ako so zakoni še tako dobri za delavstvo in ako jih nihče ne kontrolira, niso več vredni, kakor kos papirja. Žalostno pa je, če se delavstvo ne zaveda svojih pravic (pekovski pomočniki?), ali pa jih celo iz strahu pred odpustom iz službe zataji. V mnogočem bi bilo boljše, ako bi se delavci zanimali za ta socialna vprašanja, ki so nujno potrebna vsakomur, ako se hoče obvarovati pred brezsrčnim izkoriščanjem delodajalca. Pri tej brezposelnosti je delna krivda tudi na delavstvu samem, ker si ne zna ustvariti širokega trga odjemalcev. Odjemalcev ni, ker ni denarja. In zakaj ni denarja — ker ni dela. In zakaj ni dela — ker ni odjemalcev. In zakaj ni odjemalcev — ker ni denarja. In zakaj ni denarja? Zato, ker so premajhne plače! Plače pa so premajhne, ker si ne moremo priboriti boljših rad naše lastne nesloge. Če bi delavstvo vztrajalo na zahtevi po boljših plačah in krajšem delovnem času, bi bilo bolje, kakor pa danes, ko smo razcepjeni na mnogo majhnih grup, ki pa nobena od njih ne more predstavljati kot resen nasprotnik kapitala. Zdrava more biti organizacija samo tedaj, ako ima zdravo in zavedno članstvo, ki stremi za tem, da jača organizacijo in si postopoma izboljšuje položaj. Zakon o tem govori, kaj pripada delavcu. Sicer je malo, kar nudi, ker manjka mnogo nujnih določb, ki so nastale tekom časa, kakor na primer nočno delo, nedeljsko delo, omejitev vajencev, skrajšanje delovnega časa, maksimiranje plač, starostno zavarovanje, neugodno zavarovanje, izplačanje nadur itd. Vse to se večinoma ne izvaja v prvi vrsti, ker delavci sami ne vedo in nočejo vedeti, kakšne pravice imajo. Naloga organizacije pa je, da o tem vedno članstvo poučuje in ga informira o položaju. Držimo se že enkrat pravila, ki ga večno ponavljamo: »Kolikor moči, toliko pravice.« In samo močna organizacija nam bo priborila pravico.

Z ozirom na članski sestanek podružnice pekovi v Ljubljani in njene sklepe, je Oblastni odbor na svoji seji ugotovil, da isti niso pravomočni niti tehtni ter jih je Oblastni odbor kot take razveljavil.

Oblastni odbor.

Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani priredi svojo 10. vinskogratev v soboto, dne 3. oktobra v salonu restavracije »Pri levu« na Gosposvetski cesti, z obširnimi in zabavnimi sporedom.

Začetek ob 8. uri zvečer. Vabimo vse sodruge in ostale, da jo posetijo.

Odbor.

Anonimni dopis, katerega je Oblastni odbor sprejel dne 16. septembra t. l., ki se nanaša na pekarno J. K. v Ljubljani, smo sicer sprejeli in uvedli postopanje; pozivamo pa pisca, da se zglosi osebno v tajništvo Oblastnega odbora (Delavska zbornica, I. nadstropje) radi podrobnejših informacij.

Uprava.

Pozivamo vse, s katerimi se v njihovem delovnem razmerju s strani delodajalcev slabo postopa, da to javijo pisмено ali ustmeno Oblastnemu odboru Zveze živilskih delavcev Jugoslavije v Ljubljani, poštni predal 290.

Delavsko glasb. društvo »Zarja« v Ljubljani

otvori 4. oktobra t. l. ob 3. uri popoldan svojo plesno šolo. Plesne vaje se bodo vršile nato vsako nedeljo od 3. ure popoldan v dvorani Delav. zbornice.

LESNI DELAVCI.

V nedeljo, dne 4. oktobra 1931, se vrši v hotelu »Lloyd« na Sv. Petra cesti letni občni zbor podružnice lesnih delavcev v Ljubljani. Začetek ob 9. uri dopoldne. Ker je občni zbor velike važnosti, je dolžnost vseh članov, da se ga udeležijo. Odbor.

Karlovac.

V tovarni pohištva v Karlovcu je nastala stavka. Vzrok temu je, ker je tvornica odredila tak akordni sistem, po katerem bi delavci ne zaslužili več nego Din 3.50 na uro.

Lesni delavci, naj nikdo ne išče dela v Karlovcu!

Martinjak.

Za »Cankarjevo družbo« imamo več članov, mnogi pa bodo vzeli knjige, ko izidejo. Ni sicer to dobro, ali je že tako med našimi ljudmi. Ne zganejo se prej, dokler ne vidijo, kaj se jim ponuja. Takrat pa hočejo kar imeti. Tako je bilo lani in tako bo tudi letos. Zato nam poleg že plačanih članov pošljite še kakih 10 garnitur več.

Drugeče ni tukaj nobenih posebnih novic. Revščina je velika. Živila so se podražila, zaslužek od lanskega leta je padel za 50 odstotkov. Sedaj bomo stavkali. Pa ne mislite, da pri delu. Radi tega ne, ker ga imamo itak že premalo. Stavkali bomo pri tobaku in cigaretah. Ne gre več... Košček kruha ne moremo več zmanjševati, ker je že popolnoma zmanjšan. Odvadili se pa bomo kajenja. Pozdravljeni vsi!

SAVEZ STAVBINSKIH DELAVCEV.

Celje.

Prejeli smo že v začetku septembra t. l. daljši dopis, oziroma popravek, ki sta ga podpisala predsednik in tajnik »Unije stavbinskih delavcev v Celju« na notico, ki jo je priobčil »Delavec« od 25. avgusta 1931.

Vsled pomanjkanja prostora in ker so sedaj kongresne številke, ki zavzemajo ves prostor, tudi tokrat dopisa v celoti ne moremo prinesiti. Ker pa stojimo na stališču, da se naj slišita oba zvona, je v dopisu, oz. popravku napisano, da vse tisto, kar je dopisnik pisal v »Delavcu« od 25. avgusta t. l., ni resnično, nego baš nasprotno.

Mi se nečemo spuščati v razsojanja in v vprašanja delovanja »Unije« in o vseh problemih okrog nje, ker, če članstvo »Unije« sploh eksistira in je razredno zavedno, bo vedelo, kje je prav in kje ni prav. Registrirali smo glas z obeh strani in se nadalje v to ne spuščamo.

Stavbinskemu delavstvu v Celju in okolici pa svetujemo, da se organizira in ustvari živo strokovno organizacijo ter se priključi Savezu stavbinskih delavcev v Ljubljani.

Ustanovni občni zbor podružnice Saveza stavbinske organizacije v Ljubljani se bo vršil v nedeljo, dne 4. oktobra 1931 ob 8. uri jutraj v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Vsi člani, ki jih je sprejel pripravljalni odbor in so plačali vpisnino, se naj udeležijo občnega zbora.

Po dolgem oklevanju smo dobili pravila potrjena in organizacija bo sedaj lahko s polno pamo delovala za koristi stavbinskega delavstva.

URADNIK

z dobro plačo in s pravico na pokojnino, kristjan, star 35 let, z lastnim, lepo urejenim stanovanjem, želi resno poznanstvo radi ženitve. Dote ni treha, nego mila, zvesta soproga, dobra gospodinja. Pisma s polnim naslovom pod »Plemenit karakter« na upravništvo »Delavca«.

Zahvala.

Ob bridki izgubi našega ljubljene

IGNACIJA

se najtopleje zahvaljujemo delavstvu tovarne verig v Lescah za trud in požrtvovalnost, ki so pripomogli k tako lepi zadnji poti pokojnikovi. Prav iskrena hvala pevcem in vsem darovalcem venčev in cvetja.

Doslovce, 17. IX. 1931.

Žalujoča rodbina
Grčarjeva